

Kungsbacka kommun
info@kungsbacka.se

Rektor Erica Ekenmo
erica.ekenmo@kungsbacka.se

Beslut

2017-04-27
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Aranäsgymnasiet i
Kungsbacka kommun

2017-04-27

1 (16)

Dnr 40-2016:202

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Kungsbacka kommun och Aranäsgymnasiet ingår i detta projekt. Aranäsgymnasiet besöktes den 28-29 mars 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredare Eva Lanteli och utredare Karin Lindqvist.

På Aranäsgymnasiet har Skolinspektionen granskat bygg- och anläggningsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal

2017-04-27

2 (16)

Dnr 40-2016:202

dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att Aranäsgymnasiet arbetar för att eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet ska få helhet i sin utbildning, men att det finns områden som behöver utvecklas.

Granskningen visar att rektorn och lärarna är positiva till samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen i syfte att erbjuda eleverna helhet och sammanhang i utbildningen. Dock framkommer att den nuvarande organisationen med så kallade "satellitlärare", dvs. lärare som tillhör andra arbetslag och har sin undervisning på flera program, utgör ett hinder för lärarnas samverkan. Även brist på tid upplevs av lärarna vara ett hinder. Den samverkan som sker idag är framför allt inom arbetslaget för bygg- och anläggningsprogrammet, där endast en lärare i gymnasiegemensamma ämnen ingår. Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas. Det gäller såväl ämnesövergripande samarbeten som så kallad infärgning, dvs. att låta programmets karaktär avspeglas sig i olika ämnen. Skolinspektionen gör också bedömningen att lärarna i högre utsträckning behöver låta examensmålen vara utgångspunkt i lärarnas planering av undervisningen, framför allt i de gymnasiegemensamma ämnena.

Av granskningen framgår att skolan använder en utbildningsmodell, den så kallade "Aranäsmodellen" som innebär att APL genomförs i årskurs 2 och 3 med fyra veckor inne på skolan och fyra veckor ute på APL. Eleverna genomför

2017-04-27

3 (16)

Dnr 40-2016:202

på det sättet 32 veckors praktiskt arbete ute på en APL-plats. Modellen bygger på en tanke om helhet och sammanhang i det att den skolförlagda utbildningen och APL ska komplettera och förstärka varandra. Elever och yrkeslärare uppger att de är väldigt nöjda med detta sätt att arbeta och att det ger goda möjligheter för eleverna att utveckla sitt yrkeskunnande.

Dock visar granskningen att samverkan mellan skolan och APL-platserna inte fungerar fullt ut, vilket kan innebära att den helhet som eftersträvas i utbildningen inte uppfylls. Eleverna riskerar därmed att inte få en likvärdig utbildning av god kvalitet. Bland annat framgår att handledarna har varierande kompetens för sitt uppdrag och att skolan inte i tillräcklig utsträckning säkerställt att alla handledare har den kunskap som de behöver för att kunna genomföra sitt uppdrag. Vidare framgår att den resurs som avsatts för APL-arbete inte är tillräcklig, med konsekvensen att trepartssamtal inte alltid kan genomföras. Detta får till följd att yrkeslärarna inte alltid får den information som behövs för att kunna planera för elevernas fortsatta lärande. Yrkeslärarna är inte själva ute och besöker eleverna utan förlitar sig på andrahandsuppgifter i form av elevernas egna redovisningar och på anteckningar från handledarna, som enligt elever och lärare kan vara mycket kortfattade och av olika kvalitet. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla bättre fungerande rutiner för samverkan mellan den skolförlagda delen av utbildningen och det yrkeskunnande som sker i det arbetsplatsförlagda lärandet. På det sättet kan eleverna ges bättre förutsättningar att i högre utsträckning nå examensmålen.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektor behöver säkerställa att lärarna i sitt arbete med planering och genomförande av undervisningen i högre grad utgår från examensmålen.
- Rektor behöver i högre grad säkerställa att organisation och schemaläggning underlättar samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen.
- Rektor behöver säkerställa att det finns en fungerande samverkan mellan den skolförlagda och arbetsplatsförlagda delen av utbildningen som bidrar till elevernas upplevelse av helhet och sammanhang. I detta ar-

2017-04-27

4 (16)

Dnr 40-2016:202

bete ligger också att göra ytterligare ansträngningar för att APL-handledarna får kunskap om sitt uppdrag, så att de kan bli ett bättre stöd under elevernas arbetsplatsförlagda lärande.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenhet

Aranäsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Kungsbacka kommun. Skolan erbjuder ett tiotal nationella studieförberedande program och yrkesprogram samt det internationella programmet International Baccalaureate. Skolan är uppdelad på fem skolenheter med var sin rektor som ansvarar för verksamheten vid respektive skolenhet. Bygg- och anläggningsprogrammet tillhör enhet 5 där endast detta program ingår. Vid besökstillfället går 1 178 elever på skolan varav 86 elever går på bygg- och anläggningsprogrammet.

Lärarna på bygg- och anläggningsprogrammet är organiserade i programvisa arbetslag. I arbetslaget ingår sju yrkeslärare och en lärare som undervisar i svenska på bygg- och anläggningsprogrammet. I övriga gymnasiegemensamma ämnen undervisar lärare som tillhör andra programarbetslag och skolenheter.

2017-04-27

5 (16)

Dnr 40-2016:202

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

2017-04-27

6 (16)

Dnr 40-2016:202

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas. Av granskningen framgår att examensmålen inte alltid är utgångspunkt i lärarnas planering av undervisningen, framför allt i de gymnasiegemensamma ämnena. Vidare framgår att det, med något undantag, inte förekommer något ämnesövergripande samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Eleverna riskerar därmed att inte få den helhet och det sammanhang i sin utbildning som kan bidra till motivation och lärande. Granskningen visar att lärare i viss mån arbetar med att låta programmets karaktär samspela med undervisningen i gymnasiegemensamma ämnen, men Skolinspektionen bedömer att detta arbete behöver utvecklas.

Examensmålen behöver bli en tydligare utgångspunkt i lärarnas arbete med planering och genomförande av undervisningen

Yrkeslärarna uppger i intervjun att de utgår från examensmålen i planering och genomförande av undervisningen, att "de finns med som ett riktmärke". Som exempel nämns arbetet med arbetsmiljö och säkerhet som löper som en röd tråd genom utbildningen. Dock uppger flera lärare i de gymnasiegemensamma ämnena att examensmålen spelar en mindre framträdande roll när de planerar elevernas undervisning. Några lärare uppger att de tycker examensmålen är viktiga och andra menar att de inte alls använder sig av examensmålen i planeringen av undervisningen. En lärare menar att delar av det centrala innehållet sammanfaller med vissa examensmål och därmed ingår som en del av undervisningen, exempelvis när det gäller ergonomi och belastning. Problemet, enligt flera lärare i gymnasiegemensamma ämnen, är att de tillhör andra programarbetslag och endast har begränsad undervisning på bygg- och anläggningsprogrammet. Enligt rektorn behöver hon och lärarna planera för hur de bättre ska arbeta med examensmålen som utgångspunkt för elevernas undervisning.

Samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas

Enligt såväl elever som lärare sker väldigt lite samarbete mellan yrkeslärarna och lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena. Ett undantag som nämns är det ämnesövergripande temaarbetet "Hållbar utveckling", som är ett samarbete

2017-04-27

7 (16)

Dnr 40-2016:202

mellan naturkunskap och yrkesämnen som genomförs på både bygg- och anläggningsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet. Eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet planerar och bygger utifrån återvunnet material utrustning för förskolan på ett miljöanpassat sätt. Enligt eleverna har dock arbetet avstannat eftersom de inte fått något material att arbeta med, vilket bekräftas av yrkeslärarna. Rektorn uppger dock att arbetet ändå har fortsatt genom att eleverna har fått göra ritningar av det som skulle byggas. I övrigt sker få ämnesövergripande samarbeten då lärarna menar att det saknas praktiska möjligheter i form av tid och forum för gemensamma diskussioner. Ett undantag är samarbetet mellan läraren i svenska och yrkeslärarna, vilka alla ingår i samma arbetslag. Enligt svenskläraren har han tillsammans med yrkesläraren arbetat fram flera uppgifter för att ge eleverna större helhet och sammanhang i sin utbildning. I årskurs 1 används exempelvis "Verkstadsloggen", där eleverna får redogöra för vad de gjort praktiskt. De får också redogöra för vilka verktyg de använt, beskriva kommunikationen i gruppen, hur dialogen fungerar vid samarbete och hur exempelvis jargong kan påverka arbetsförmågan. I årskurs 2 och 3 använder eleverna materialet "Formativ praktik", vars syfte bland annat beskrivs vara att göra eleverna medvetna om vad de lär sig.

Lärarna behöver i högre grad arbeta med att skapa sammanhang genom att låta ämnen samspela med varandra i undervisningen

Enligt såväl elever som lärare gör organisationen med APL (fyra veckor på skolan och fyra veckor på APL under årskurs 2 och 3) att undervisningen koncentreras på teoretisk undervisning i skolan och praktisk utbildning på APL:en. I årskurs 1 fanns enligt lärare och elever större möjligheter att bedriva undervisning utifrån helhet och sammanhang. "Då byggde man en form och sen läste man om det". Eleverna uppger att den teoretiska undervisningen blir mer intressant om den "känns relevant och viktig" och ger flera exempel ges på hur lärare i gymnasiegemensamma ämnen låter programmets karaktär färga deras undervisning. Framför allt sker detta i matematik och svenska, men även i engelska, där rektorn och yrkeslärarna uppger att engelskläraren vid olika tillfällen besökt eleverna i bygghallen för att låta eleverna beskriva vad de arbetar med och benämna olika verktyg på engelska. Rektorn och programsamordnaren¹ uppger att arbetet med att låta programmets karaktär och innehåll färga undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena behöver utvecklas. Av

¹ Programsamordnaren arbetar som yrkeslärare och har utöver det uppdrag som arbetslagsledare för bygg- och anläggningsprogrammet.

2017-04-27

8 (16)

Dnr 40-2016:202

dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att elevernas resultat visar att de i högre grad når bättre resultat i svenska än i exempelvis samhällskunskap, historia och religion, där det enligt eleverna sker väldigt lite koppling till deras program.

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elevernas möjligheter till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen kopplas samman med det arbetsplatsförlagda lärandet fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra. Granskningen visar att det finns tydliga rutiner för hur den skolförlagda utbildningen och APL-verksamheten ömsesidigt ska bidra till elevernas lärande. Exempelvis gör eleverna alltid skriftliga redovisningar efter varje APL-period, vilket utgör en del av underlaget för lärarnas fortsatta undervisningsplanering. Däremot saknas ett fungerande samarbete mellan yrkeslärare och APL-handledare. Bedömningen av elevernas yrkeskunnande och fortsatta behov av lärande riskerar därmed att inte bli likvärdigt. Av granskningen framgår vidare att kursmoment från de gymnasiegemensamma ämnena inte beaktas i planeringen av APL. Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna behöver reflektera över hur de gymnasiegemensamma ämnena skulle kunna bidra med ytterligare aspekter och perspektiv på elevernas yrkeskunnande och därmed upplevelse av helhet och sammanhang i utbildningen.

Organisationen av APL behöver utvecklas för att bidra till helhet och sammanhang för eleverna.

Enligt yrkeslärarna och programsamordnaren arbetar skolan sedan över 20 år med vad de kallar för "Aranäsmodellen". Det innebär att APL genomförs i årskurs 2 och 3 med fyra veckor inne på skolan och fyra veckor ute på APL. Eleverna genomför på det sättet 32 veckors praktiskt arbete ute på en eller flera APL-platser. Endast yrkeskurser läggs enligt programsamordnaren och yrkeslärarna ut på APL. De skulle kunna lägga ut moment från många gymnasiegemensamma ämnen menar de, men det har inte gjorts. Enligt de intervjuade

2017-04-27

9 (16)

Dnr 40-2016:202

handledarna, yrkeslärarna och eleverna fungerar denna modell mycket bra och eleverna tycker att de lär sig.

I intervjuer med rektor, yrkeslärare och den APL-ansvariga yrkesläraren uppger de att ansvaret för APL till stor del ligger på den APL-ansvarige läraren. Han ansvarar för att praktiskt organisera och följa upp elevernas APL-platser. Det handlar enligt honom själv till stor del om att skaffa och kvalitetssäkra APL-platser. I arbetet ingår också att samverka med handledarna genom att informera dem om uppdraget och genomföra trepartssamtal med elever och handledare ute på APL-platserna. Enligt elever och yrkeslärare finns en handledarpärm med praktisk information såsom tidkort, avtal, säkerhetsbestämmelser och examensmålen för programmet som handledarna kan ta del av, vilket också bekräftas av de handledare som Skolinspektionen intervjuat.

Bristande samverkan mellan den skolförlagda och den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen

Eleverna uppger att de uppskattar sina APL-perioder och lär sig mycket under den delen av sin utbildning. De får en uppgift med sig från skolan som består i att de ska fotografera de moment som de genomför under sin APL. Detta ska sen redovisas muntligt och skriftligt när de kommer tillbaka till skolan.

Enligt yrkeslärarna, den APL-ansvarige läraren, APL-handledarna och eleverna ska eleverna få ett besök av den APL-ansvarige läraren varje APL-period. Syftet är då att sitta i trepartssamtal med elev och handledare, prata om hur det går för eleven och göra en gemensam bedömning av elevens utveckling och behov av fortsatt lärande. Enligt såväl elever som den APL-ansvariga läraren hinns dessa besök inte alltid med. Några av eleverna uppger att de inte fått besök under de senaste tre APL-perioderna. Elever, programsamordnaren och APL-utvecklaren uppger att handledaren vid besöken kortfattat skriver om elevernas prestation på baksidan av tidkortet. Den APL-ansvarige läraren är i övrigt inte involverad i elevernas skolförlagda undervisning. I intervju uppger han att han inte är helt informerad om vad de gör i skolan, att tiden inte räcker till för att hålla sig uppdaterad om elevernas undervisning. Inte heller APL-handledarna, som Skolinspektionen intervjuat, uppger att de känner till vad eleverna gör i den skolförlagda delen av utbildningen. En av dem uppger att han tycker det vore bra att säkerställa att de praktiska moment som eleven gör ute på APL fångas upp teoretiskt i skolan. Rektorn uppger att hon är medveten om att resursen för APL inte räcker till för det arbete som ska genomföras, varför hon planerar att utöka resursen nästa läsår.

2017-04-27

10 (16)

Dnr 40-2016:202

Lärarna knyter i sin undervisning samman den skolförlagda delen av undervisningen med APL och följer upp vad eleverna lärt sig under sin APL

Enligt elever och APL-ansvarig lärare kan trepartssamtal inte alltid genomföras. Den APL-ansvarige läraren uppger att det beror på bristande resurser. I intervju med yrkeslärarna uppger de att de utgår de från informationen från trepartssamtalen i planeringen av elevernas undervisning i den skolförlagda delen i årskurs 2 och 3. Informationen från tidkorten utvärderas i syfte att se vad eleverna lärt sig och vad de behöver träna mer på. De får också information från de praktikrapporter som eleverna skriver efter varje APL-period. Enligt yrkeslärarna får eleverna återkoppling på sina rapporter av såväl yrkeslärarna som svenskläraren. Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att de använder flera olika material för att stödja elevernas arbete med att dokumentera och reflektera över vad de gör. Exempelvis används Skolverkets arbetsmaterial "Kunskapsprofil" där eleverna får göra en självvärdering av sina kunskaper och förmågor, av vilka flera utgår från examensmålen. Eleverna uppmanas även att göra en muntlig presentation. Enligt såväl elever som yrkeslärare har de även haft företrädare från arbetslivet som kommit till skolan och informerat om arbetslivet. Exempel som nämns är Galaxen som informerat om hälsa och skaderisker, liksom information från byggfacket och byggbolaget Skanska.

2017-04-27

11 (16)

Dnr 40-2016:202

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning fungerar väl i vissa delar, men att det finns delar som behöver utvecklas. Granskningen visar att det finns en positiv inställning till samarbete i arbetslaget och att det finns etablerade arbetssätt som stödjer en sammanhållen utbildning.

2017-04-27

12 (16)

Dnr 40-2016:202

Dock bedömer Skolinspektionen att samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen i högre grad behöver bli en del av skolans kultur och arbetssätt, bland annat genom att fler gymnasiegemensamma ämnen, vid sidan av svenska, ingår i det arbetssätt som benämns "Aranäsmodellen". Vidare visar granskningen att skolan har ett fungerande arbete när det gäller olikheter i kunskapssyn och värdegrund mellan skola och APL-platser, men att detta arbete enligt Skolinspektionens bedömning också behöver omfatta lärarna. Anledningen är de fördomar som enligt vissa lärare finns gentemot elever på bygg- och anläggningsprogrammet, exempelvis att elever på detta program är ointresserade av och mindre förmögna att klara teoretiska studier. Skolinspektionen bedömer också att rektor och lärare behöver göra ytterligare ansträngningar för att handledarna ska få nödvändig kunskap och därmed kunna erbjuda eleverna det stöd som de behöver. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av den omfattning som APL har i elevernas utbildning vid Aranäsgymnasiet.

Rektor behöver i högre utsträckning uppmuntra samarbete i syfte att skapa helhet och sammanhang för eleverna

Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framkommer att skolan använder vad de benämner "Aranäsmodellen" för arbetet på bygg- och anläggningsprogrammet. Det bygger på samarbete mellan skola och APL-platser samt att praktiska moment integreras med den teoretiska undervisningen. Detta bekräftas även i intervjuer med rektor och lärare. Som tidigare redovisats är dock få lärare i gymnasiegemensamma ämnen del av detta samarbete som i första hand involverar lärarna i arbetslaget för bygg- och anläggningsprogrammet. Rektor uppger att arbetslaget på bygg- och anläggningsprogrammet är mycket positiva till ämnesövergripande arbete, men att utmaningen är att få med de lärare som inte ingår i arbetslaget.

På skolan finns en förstelärare med uppdrag att driva APL-utveckling. Försteläraren tillhör ett annat yrkesprogram på skolan, men enligt rektorn ingår det i förstelärarens tjänst i Kungsbacka kommun att driva utveckling på alla yrkesprogram. Enligt henne har byggprogrammet flera gånger erbjudits hjälp av den förstelärare som driver APL-utveckling. Programsamordnaren uppger att bygg- och anläggningsprogrammet haft svårigheter att dra nytta av de utvecklingsåtgärder som planerats och genomförts. Dock uppger lärarna att de har

2017-04-27

13 (16)

Dnr 40-2016:202

tilltro till att det ska ske förändringar med den nya rektorn. Hon är enligt dem positiv till samarbete och arbetar för att de ska få bättre förutsättningar att samarbeta över ämnesgränserna.

Reflektion kring kunskapssyn och värdegrund för eleverna behöver också omfatta skolans lärare

Yrkeslärarna uppger att det på skolan finns en samsyn kring vad som är viktigt för eleverna att lära sig. Däremot uppger eleverna att det inte är ovanligt att kunskaper i gymnasigemensamma ämnen, exempelvis historia och religion, blir ifrågasatta på deras APL-platser. Detsamma gäller, enligt några elever, det sätt som eleverna utför vissa yrkesmoment, där APL-handledarna enligt eleverna säger att eleverna inte ska lyssna på sina yrkeslärare utan istället på vad de som aktiva yrkesmänniskor säger. Vid sådana tillfällen, liksom när det uppstår frågor kring värdegrunden, uppger både elever och lärare att de diskuterar det i skolan. Exempelvis har frågor kring språkbruk och bemötande varit föremål för diskussion i svenskan. Yrkeslärarna uppger att de har en viktig roll när det gäller att uppmärksamma vissa mönster på arbetsplatserna och ändra bilden av hur det ska vara på en arbetsplats. Enligt några lärare har dock bygg- och anläggningsprogrammet låg status på skolan och en del lärare har uttryckt att de hellre arbetar på de högskoleförberedande programmen. Några lärare uppger även att det förekommit fördomsfulla uttalanden från skolpersonal om elever på bygg- och anläggningsprogrammet. Men lärarna framhåller att det finns lärare som själva väljer att arbeta på bygg- och anläggningsprogrammet.

Rektor behöver säkerställa att handledarna har den kunskap som de behöver för att kunna stödja elevernas utveckling

Enligt den APL-ansvarige läraren och yrkeslärarna är det få handledare som gått en handledarutbildning. Det bekräftas också av del handledare som Skolinspektionen intervjuat, ingen av dem uppger att de har gått någon handledarutbildning. Yrkeslärarna och den APL-ansvarige läraren uppger att handledarna inte vill eller kan lägga ner den tiden, bland annat på grund av att APL-platserna till stor del består av fåmansföretag som har svårt att ta tid från produktionen, något som också de intervjuade handledarna bekräftar. Enligt rektorn och yrkeslärarna erbjuds handledarutbildning enbart genom den genomgång som den APL-ansvarige läraren gör med handledarna i samband med att de skriver kontrakt med skolan. Den APL-ansvarige läraren uppger att det be

2017-04-27

14 (16)

Dnr 40-2016:202

söket maximalt varar en timme och att den tiden är otillräcklig för att handledarna ska få den kunskap som de behöver. Vid de tillfällen då trepartssamtal genomförs mellan elev, handledare och APL-ansvarig lärare uppger eleverna att läraren och APL-handledaren ibland har olika bedömningsgrunder och inte alltid är överens om bedömningarna. Några elever uppger att handledarna ger högsta betyg "om de gillar en". Både rektorn och programsamordnaren uppger att APL är ett utvecklingsområde där de behöver göra ytterligare ansträngningar för att säkerställa att APL-handledarna får de kunskaper som de behöver för att kunna stödja eleverna i deras utveckling.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete fungerar väl i vissa delar, men att det finns områden som kan utvecklas. Granskningen visar att rektorn bedriver ett pedagogiskt ledarskap där samarbete uppmuntras och att lärarna har stort förtroende för att förutsättningarna för samarbete ska förbättras. Skolinspektionen bedömer dock att rektor i högre grad behöver säkerställa att organisation och schemaläggning underlättar samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen.

Rektorn bedriver ett pedagogiskt ledarskap som stödjer lärares samverkan

Lärarna uppger i intervju att de har stort förtroende för rektorn som de menar har idéer, lyssnar på dem och är tydlig med vad hon vill, vilket de uppger känns positivt. Enligt lärarna har det länge varit turbulent på skolan med täta rektorsbyten under flera år, vilket motverkat den stabilitet som de menar behövs för mer långsiktig utveckling. Rektorn uppger i intervju att hon vill verka för att samarbete inte ska bli individberoende genom att skapa strukturer som gäller för programmet – "så här gör vi i årskurs 1, i årskurs 2 osv.". I detta arbete ligger enligt rektorn att ta in fler lärare i gymnasiegemensamma ämnen i arbetslaget och skapa forum för samverkan mellan lärarna.

Den nuvarande organisationen utgör ett hinder för samverkan

Rektorn menar att det framför allt är den organisatoriska lösningen med så kallade "satellitlärare", dvs. lärare som tillhör andra arbetslag och har sin undervisning på flera program, som är det största hindret för lärarnas samver-

2017-04-27

15 (16)

Dnr 40-2016:202

kan. Det bekräftas också av lärarna i gymnasiegemensamma ämnen som menar att det faktum att de tillhör andra programlag och har sin mesta undervisning på andra program gör att de inte känner samma tillhörighet till bygg- och anläggningsprogrammet. En annan försvårande omständighet enligt lärarna är att skolans uppdelning i olika skolenheter gör att flera av lärarna som undervisar på bygg- och anläggningsprogrammet har olika rektorer. En positiv omständighet med den nuvarande organisationen, som nämns både av elever och lärare, är dock att undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena kan genomföras med elever enbart från bygg- och anläggningsprogrammet, utan att ha blandade klasser med elever från olika program.

Brist på tid och möjlighet att träffas upplevs av lärarna vara största hindren för samverkan

Enligt lärarna är bristen på tid det största hindret för att samverka med varandra. Studiedagar är redan planerade liksom konferenser och arbetsplats-träffar. Möjligheterna att delta i varandras arbetslagsmöten uppger de är begränsade då dessa möten ligger parallellt med varandra. Enligt lärarna skulle de behöva ha ett forum där samtliga lärare som undervisar på bygg- och anläggningsprogrammet skulle kunna träffas, få inblick i varandra verksamheter och diskutera möjliga samarbeten tillsammans.

2017-04-27

16 (16)

Dnr 40-2016:202

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 27 april 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, inom två månader från beslutet **den 27 juni 2017**, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen, Eva Lanteli, Box 23069 104 35 Stockholm per post eller per e-post, eva.lanteli@skolinspektionen.se samt skolinspektionen.avdelning@skolinspektionen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Karin Lindqvist och juristen Åsa Lindbäck deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Enhetschef

Eva Lanteli
Utredare

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd